

Damsgaards Potteri

[Peter Olsen](#)¹⁾ var med i den gruppe arbeidere som i 1860 etablerte [Eie Stentøifabrik](#) da produksjonen ved [Egersunds Fayancefabrik](#) hadde stoppet opp. Han trivdes imidlertid best når han selv kunne stå ved roret. I 1866 skilte han derfor lag med sine kompanjonger og startet sin egen potterivirksomhet på farens eiendom på [Damsgård](#), rett i nærheten av Egersunds Fayancefabrikk, under navnet **Damsgaard Potteri**. På folkemunne ble virksomheten kalt for «Postelin».

Han startet enkelt med en lav enetasjes steinbygning der hele produksjonsprosessen foregikk. Han hadde også en flint- og glassurmølle på [Hafsøystronne](#). Fram mot 1870 tok han i bruk låvebygningen på eiendommen til pakkrom og andre fabrikkformål og bygde en halvtaksbygning der han lagret kalk. I dette anlegget ble det produsert grovt brunt steintøy fram mot 1880 med en arbeidsstokk på 15 – 20 mann.

Til å begynne med gikk salget strålende, men da rammebetingelsene endret seg utover i 1870-åra fikk også Peter Olsen merke at det ikke var lett å drive en fabrikk som et personlig firma. Han slet betydelig allerede i 1875, og i 1879 måtte han gå den tunge vei til skifteretten og begjære seg konkurs. Alt han eide, både barndomshjemmet og potteriet, gikk inn i boet som ble solgt på auksjon i 1880 for 2 400 kr.

Bygningskomplekset til Damsgaard Potteri. Foto: T. Sandstøl/DF

Kjøperne var alle egersundere, og de hadde stor tillit til Peter Olsens fagkunnskap. Med ham som bestyrer og med frisk kapital ville de satse på en ny framtid for virksomheten. Potteriet vokste etter hvert fram som en moderne industribedrift, og i 1890 var 20 personer i arbeid der. Dette året ble også den første dampmaskinen installert. I 1894 kom maskin nummer to. Produksjonen ble mer og mer maskinell og krevde stadig større plass. Den gamle fabrikkbygningen fikk en ny etasje rundt 1890, og det kom stadig nye lagerbygg og påbygninger på den lille tomten. Damsgaard Potteri framsto til slutt som et komplett fabrikkanlegg, kloss inntil Egersunds Fayancefabrikk og inneklemt mellom bolighusene på [Fabrikkplassen](#).

Bedriften produserte hovedsakelig brunt steintøy til husholdningsbruk. Selve produksjonsprosessen var den samme som tidligere, men kapasiteten i brenneovnen ble mye bedre utnyttet med dampmaskinene. Produksjonen økte jevnt og trutt, men antall arbeidere forble stort sett det samme, 15 – 20 personer. Det var maskinene som sørget for den økte effektiviteten. Fabrikken produserte fat, blomsterpotter og krukker av alle slag, og fikk i 1898 sølvmedalje på Bergensutstillingen for sine produkter.

Virksomheten ved Damsgaard Potteri ble avviklet få år etter at Peter Olsen døde i 1904.²⁾

1)

Peter Olsen (1838-1904) var en markant lederskikkelse i ladestedet. Han var bl.a. med og ledet de første sterktroende ut av statskirken i 1872. Senere ble han en av [Venstres](#) forgrunnsfigurer.

2)

Kilder: Egil Harald Grude: Egersund byhistorie, B1, s.247, 329; Harald Hamre: Egersund byhistorie, B2, s. 78ff, 86, 195; John Faltin Hafsvø: Ut på nye eventyr, s. 16; Erling T. Endresen: Upublisert artikkel 2016: Damsgaards Potteri

 Egersund byhistoriske leksikon
<https://dalanefolkemuseum.no/leksikon/>
PDF produsert 01.10.2020 07:15.
Artikkelen kan brukes fritt mot kreditering.

Produsert med støtte fra:
Dalane Folkemuseum
Museumsveien 20, 4373 Egersund
<https://dalanefolkemuseum.no>